

Dan Negrescu

Despre o mențiune ieronimiană

About an Jeronimian mention

Abstract: *Saint Andrew's activity as a missionary was the foundation of a strong centre from where the new faith was spread in Scythia Minor (Drobrogea). The prestige of the theological school opened in the Tomis area was certified in the works of contemporaries such as Saint Jerome.*

Cuvinte cheie: *Ieronim, Schythia Minor, instituții creștine*

Keywords: *Jeronimus, Schythia Minor, Christian institutions*

Într-o altă ocazie scrisă, menționez faptul că existența unui adevărat centru patristic radiant din Scythia Minor, nu este întâmplătoare decât etimologic, având explicație pluralistă.

Un anume monoteism păgân ar putea sta la baza receptării *sine ira et studio* a celui creștin de sorginte iudaică, fapt subliniat de cercetători nu neapărat amici ai poporului român, ca să-l parafralez pe Tacitus¹.

Apoi, ar mai fi de luat în considerare, în ciuda opoziției unor cercetători de factură „civilă”, Apostolatul lui Andrei². Prin lucrarea andreiană s-a format un spațiu apostolic cu putere de radieră în jur, efectul acestui fenomen de primă evanghelizare resimțindu-se clar în vocabularul creștin de bază care este **latin**, nu grec sau slav. Tocmai acest lucru se vedește prin opera autorilor care se înscriu într-o adevărată tradiție andreiană, iar aceasta verificabilă prin Tradiția (Sfântă sau nu...) care nu se confundă cu superstiția³.

Ar mai fi de adăugat, tocmai pentru a intra *in medias res*, că Eusebius Hieronymus, Sfântul Ieronim, își începe un opuscul intitulat **Despre viețile Apostolilor**, cu... Andrei :

„După cum au dezvăluit strămoșii noștri, Andrei a fost fratele aceluia. Evanghelia Domnului nostru Iisus Cristos le-a predicat-o sciților, locuitorilor Sogdianei și saccilor; a rostit-o și în Sebastopolis, oraș numit și „cel mare”, unde dă năvală Apsar, și râul Phasis; acolo locuiesc etiopii dinlăuntru.

A fost înmormântat în cetatea Patrae din Ahaia, după ce fusese răstignit pe cruce

1. Vezi amănunțit în Dan Negrescu, *Apostolica et Patristica*, editura Universității de Vest, Timișoara, 2002, subcapitolul *Întâmplare și strălucire*, pp.9-17.

2. Mă refer la cei care nu înțeleg că tradiția unui sistem nu se construiește ... demolționist prin contestare; a se vedea spre lămurire Mitropolit Nicolae Corneanu, *Temeiurile învățăturii ortodoxe*, Editura Mitropoliei banatului, Timișoara, 1981; dar și Jean Daniélou, *Simbolurile creștine primitive*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998; Henri-Irenée Marrou, *Patristică și umanism*, Editura Meridiane, București, 1996).

3. Mai pe larg în Dan Negrescu, *op. cit.*, pp. 17-25.

de prefectul edesienilor din Aegae”⁴

De altfel, e de reținut și criteriul ieronimian al includerii unora în scrierile sale: făptuirea și scrierea; adică „să-i prezint ... pe scurt pe toți cei care i-au transmis ceva neuitării în legătură cu Sfintele Scripturi”⁵.

Evident, contrar contemporanilor noștri, Ieronim nu-și contestă predecesorii, nici chiar pe cei păgâni, găsind modele în operele lui „Varro, Santra, Nepos, Hyginus și Tranquillus, cel spre a cărui pildă mă stârnești”, îmbolditorul fiind Dexter⁶.

Păstrându-ne deci totuși în spiritul apostolicității andreiene, să amintesc că ilustrul contemporan al lui Ieronim, Aurelius Ambrosius, Sfântul Ambrozie al Milanului adică, într-un imn dedicat Nașterii Domnului, construiește o structură a creștinismului primar într-o strofă cât o lume, începând cu Iudeea și încheind cu „a sciților țară”⁷.

În contextul celor amintite până aici, să revenim la cronicarul stridonez de origine, betleemitan prin adopție, în al cărui amintit catalog de personalități ilustre, întâlnim numele unui contemporan de-al său, din tradiția apostolică la care ne-am referit deja:

„Teotim, episcop al Tomisului din Scitia, a dat la iveală, în felul dialogurilor și al vechii elocințe, scurte lucrări împărțite în scurte capitole. Aflu, din auzite, că scrie și alte

4. Sfântul Ieronim, *Despre bărbații iluștri și alte scrieri*, introduceri, traduceri și note de Dan Negrescu, Paideia, București, 1997, p. 84; opusculul descoperit de Erasmus, este în mod cert o completare la *De viris illustribus*, dar nu una ulterioară; chiar capitolul I dovedește că avem în față fragmente care se integrează în *De viris...*, astfel încât capitolul I despre Andrei citat mai sus, ar urma după capitolul I despre Petru din *de viris...*; e posibil ca textul opusculului să fi fost tradus în greacă de un anume Sofronius, amintit de Ieronim ca traducător al său din latină, capitolul CXXXIV din *De viris...*

5. Sfântul Ieronim, *vol. cit.*, p. 11.

6. Idem, *Ibidem*, p. 11.

7. Analiza amănunțită despre sinecdoca ambroziană în Dan Negrescu, *Urmașii întâiului chemat. Tradiția apostolică andreiană*, în Mitropolia Banatului. 4, 1988. Referințe în amintitul studiu și la Tertulian cu *Adversus Iudaeos* în care se menționează „numele lui Cristos stăpânește deja și la daci”.

lucrări”⁸.

Cel menționat este Teotim I, episcop al Tomisului la 392; reiese, în primul rând, o anume admirație a lui Ieronim față de episcopul tomitan, un periferic al Imperiului, geografic socotind, dar central prin cultură⁹. Știm despre Teotim că a fost un poliglot clasicizant de vreme ce își redacta scrierile în tradiția platoniciano-ciceroniană, adică în dialoguri, în limbile latină, greacă și gotică¹⁰. Interesant de subliniat că istoricul bisericesc Sozomenos relatează faptul că, pentru zelul său misionar, Teotim, „cel scit de neam”, era numit cu admirație de către huni „zeul romanilor”¹¹.

Circulația și interesul trezite de operele teotimiene sunt vădite și de faptul că multe fragmente din ele s-au păstrat citate de Sfântul Ioan Damaschinul în *Sacra Parallela*; mai cu seamă sentințe moralizatoare, ceea ce ne face să credem că Teotim era o autoritate pe această linie. De altfel, același Sfânt din Damasc îl așează pe Teotim, într-o scară valorică, alături de Sfântul Ioan Gură de Aur¹².

Și, în mod cert nu este o exagerare axiologică, de vreme ce aceleași surse ilustre ne spun că, la Sinodul din 403, Teotim are căderea și autoritatea să se ridice în apărarea lui Ioan Gură de Aur și, în aceeași măsură, a lui Origene; ce poate fi mai corect, decent și... creștin, până la urmă, decât concluzia lui Origene, pe care Teotim o citează, încheindu-și pledoaria astfel:

„Nu este cuviincios să-l osândești pe cel care a murit de mult, nici să îndepărtezi cu blasfemie părerea celor mai vechi” (s.n.)¹³.

Exemplul episcopului tomitan rămâne unul de urmat fie și în ideea respectului față de cei trecuți și care nu se mai pot apăra; căci iconoclasmul (presupus) modern, contemporan nouă, , distrugător (în intenție) al Tradiției, are ca alternativă viabilă și concluzia Sfântului Vincențiu din Lerin, după care „există un specific al modestiei și seriozității creștin, anume acela de a transmite urmașilor nu cele ale sale, ci de a păstra cele primite de la înaintași”¹⁴.

8. Sfântul Ieronim, *despre bărbații...*, ed. cit., p. 79.

9. Vezi Dan Negrescu, *Patristica perennia aucta*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2012, capitolul *Și Părinții noștri*, pp. 221-232.

10. Amănunte la Nestor Vornicesu, *Primele sctieri patristice în cultura noastră, secolele IV-XVI*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1984, pp. 43-48.

11. Apud Nestor Vornicesu, *op. cit.*, p. 43.

12. Vezi în Migne, *P. G.*, XCVI, 241A, 320 D.

13. Sozomenos, în Migne, *P. G.*, LXVII, 1553 A. Sinodul a avut loc în apropiere de Calcedon și era menit, până la un punct, să-i facă pe plac, în anume aspecte teologice, Eudoxiei, soția împăratului Arcadius.

14. Apud Nicolae, Mitropolitul Banatului, *Temeiurile învățaturii...*, pp. 87-88.